

119 . Peștera | Județ: Constanța | Punct: km 167+500-167+700 (Tumulul nr.5 și 6), km 168+600-169+100 (Tumulul nr. 3) și km 169+800-171+000 („Valul mic de pământ”) | Anul: 2010

Anul: 2010

Cod RAN: 62716.05;62716.06;62716.07

Perioade: Preistorie, Evul Mediu

Epoci: Epoca bronzului, Epoca medievală timpurie

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Religios, ritual și funerar

Autori: Radu Băjenaru, Cătălin-Petre Constantin, Monica Constantin, Emil Dumitrașcu, Adrian Ioniță, Raluca Kogălniceanu, Andrei Mircea Măgureanu, Despina Măgureanu, Alexandru Morintz, Anca Popescu, Dorin Sârbu, Cristian Schuster, Cristian Ștefan, Mihai Vasile

Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Universitatea București, Universitatea București, Muzeul Național de Istorie a României, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul Județean de Istorie "Teohari Antonescu", Giurgiu, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul Național de Istorie a României

Raport

Cercetările arheologice preventive din zona Medgidia a Tronsonului Cernavodă-Medgidia a Autostrăzii Cernavodă-Constanța (A2), s-au derulat în perioada 25.05-08.08.2010 în baza Autorizației nr. 113/2010 a MCPCN și a Contractul nr. 68/2010 / 725/2010 încheiat între Colas S.A. Franța Sucursala România și Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”. Punctele de interes arheologic (km 167+500-167+700, km 168+600-169+100 și km 169+800-171+000) erau situate, ultimul într-o zonă ușor înaltă, prezentând o pantă descendentă spre E și SE, iar primele două în areale ce domină prin înălțime peisajul înconjurător. Respectiv zonele de interes arheologic își aveau locația nu departe de orașul Medgidia, pornind la V de acesta de la Drumul Județean 222 Medgidia - Peștera. Toate cele trei porțiuni se găseau pe terasa înaltă din dreapta văii Carasu a Canalului Dunăre - Marea Neagră.

Anterior și în timpul săpăturilor arheologice au fost efectuate măsurători magnetometrice. Pe baza raportului de densitate din sol, dat de diferențele de gradient ce se mențin pentru unele structuri cu aceleași caracteristici geomagnetice, au fost stabilite unele puncte de interes arheologic. Pentru T5 și T6 s-au trasat 8 griduri, iar în urma măsurătorilor s-au putut determina atât structurile centrale din piatră, care acopereau înmormântările principale, cât și unele structuri aparținând unor înmormântări secundare. De asemenea a fost determinată și mantaua tumulului distribuită în jurul mormântului central. Structurile arheologice au generat în sol anomalii negative, având valori cuprinse între 2-12 nT, tipice pentru aglomerările calcaroase. Magnetometric, au fost depistate anomaliile din această zonă, indicând informații pentru strategia de săpătură. Datorită împărțirii zonei în griduri succesive, a fost posibilă și delimitarea structurilor sesizate în teren, acestea fiind protejate de săpătura mecanizată. În cazul mormântului principal din T5 anomaliile magnetice pozitive (aproximativ 100 nT) au indicat o compoziție formată din structuri foarte arse sau chiar metal (fier). [Cătălin Constantin]

Tumulul nr. 5 a avut o formă aproximativ circulară, cu diametrul de cca. 60 m pe direcția E-V și cca. 52 m pe direcția N-S. Înălțimea păstrată, măsurată cu stația totală dinspre S, de pe drumul de acces (situat între T5 și T6) era de 2,40 m; măsurătoarea efectuată din partea de NE a tumulului, de la aprox. 10 m distanță de poalele sale, a indicat o înălțime de 2,80 m. Tumulul a fost împărțit în patru sectoare prin cei doi martori, de 2 m lățime, trasați perpendicular, aproximativ pe mijlocul său, astfel încât aceștia să se întretaie în partea cea

mai înaltă a tumulului. În trasarea martorilor magistrali s-a avut în vedere și posibilitatea obținerii unui profil comun cu T6, prin unirea martorului magistral N - S al lui T5 cu cel orientat N - S al lui T6. Pe martorii magistrali au fost fixați țărushi din 2 în 2 m, cu stația totală, ei constituind axul principal la care au fost raportate complexele arheologice găsite. În fiecare sector al tumulului au fost trasate câte trei, patru sau cinci secțiuni, în funcție de dimensiunea sectorului, secțiunile din sectoarele opuse având aceeași orientare; de exemplu, secțiunile din sectoarele de NE și SV aveau axul lung orientat pe direcția N - S, iar cele din sectoarele de NV și SE aveau latura lungă pe direcția E - V.

În tumul au fost identificate mai multe complexe (cpl.1 - M1); cpl.2; cpl.3 (M3); cpl.5; cpl.6 (M2); cpl.7 (M7); cpl.8 (M5); cpl.9 (M4); cpl. (M6); cpl.11 (M8). Cel mai vechi complex arheologic este cpl.7 (M7). Groapa mormântului pornea de la nivelul antic de călcare și a fost acoperită cu un capac de bârne, o movilă de bolovani și o movilă de pământ cu diametrul de 13,30 x 11,60 m. La 1 m spre S față de movila de pământ a cpl.7 (M7), de la nivelul antic de călcare a fost săpată groapa cpl.11 (M8). Lutul galben scos în momentul săpării gropii lui M8 acoperea o mică parte din movila de pământ a lui M7, ceea ce arată, o dată în plus, că acesta din urmă a reprezentat prima înmormântare din tumul. Ambele complexe au fost înglobate apoi într-o movilă mai mare, cu diametrul de cca. 30 m (atât cât se întindea și ceea ce am considerat a fi nivel antic de călcare), zona cea mai înaltă a movilei fiind chiar între cele două complexe. În interiorul acestei movile se situează complexele cpl. 3 (M3) din sectorul de NV, cpl. 9 (M4), Cpl. 10 (M6) din sectorul de SE, cpl. 8 (M5) din același sector aflându-se chiar în marginea mantalei tumulului. cpl. 3 (M3) este cu certitudine mormânt secundar, observându-se clar că groapa sa a tăiat mantaua tumulului. Groapa cpl. 8 (M5) pare să plece de la nivelul antic de călcare, așa cum s-a putut observa pe profilul magistral sudic, ceea ce ar însemna că această înmormântare ar fi printre înmormântările timpurii din tumul. Nivelul de săpare a gropilor mormintelor M4 și M6 nu a fost observat, astfel încât nu putem preciza dacă ele sunt sau nu morminte secundare. De remarcat că toate mormintele din această movilă au conținut resturi de materie vegetală de culoare brun-roșcată.

În afara movilei secundare au fost construite complexele cpl.1 (M1), cpl.4 și cpl.6 (M2). Aglomerările de bolovani ale cpl.1 și 4 se aflau chiar la nivelul antic de călcare. Probabil pentru a îngloba aceste complexe s-a adăugat o ultimă manta tumulului secundar, de culoare cenușiu-închis. Nu este clară relația dintre cpl. 4 și cpl.6 (M2), datorită și faptului că nivelul de săpare a gropii M2 nu a fost văzut. Este posibil însă ca cpl.4 să reprezinte amenajarea exterioară a M2.

Deși în ridicarea Tumulului 5 au existat cel puțin trei etape de construcție și s-a observat o anumită succesiune a înmormântărilor, toate mormintele din tumul aparțin perioadei timpurii a epocii bronzului. Această încadrare cronologică este susținută de prezența ocrului pe oasele umane găsite în 7 dintre cele 8 înmormântări și de aspectul vaselor din M1, considerat a fi unul dintre complexele târzii din cadrul tumulului. [Radu Băjenaru, Anca Popescu, Dorin Sârbu]

Tumul nr. 6 a măsurat 70 m (E - V) x 81,5 m (N - S), înălțimea 1,28 m față de nivelul câmpului pe care se află; suprafața totală cercetată – 4500 m². Pe suprafața tumulului s-au trasat două axe magistrale pe direcția N - S și E - V. Acestea au fost marcate cu țărushi plasați la 2 m distanță unul de celălalt. Astfel, suprafața T6 a fost împărțită în sferturi, martorii stratigrafici magistrali având 2 m lățime. În toate secțiunile a fost întâlnită aceeași stratigrafie generală: strat arabil gros de 0,20-0,40 m, strat de pământ cenușiu gros în medie de 0,50 m după care urma un pământ lutos de culoare galbenă, steril din punct de vedere arheologic. Stratigrafia se schimba doar în zona unde era identificată amenajarea antică a tumulului, unde stratul de pământ cenușiu nu a fost surprins, apărând mantaua de pământ. Adâncimea maximă de săpare a variat de la o secțiune la alta, valorile fiind aproape și depășind 2 m înspre centrul tumulului și fiind mai reduse spre capătul opus al secțiunilor, dar nu inferioară valorii de 1 m.

Au fost descoperite nouă complexe (cpl.1-4, 6-9 adăposteau morminte, cpl.5 o aglomerare de pietre). Dintre acestea se remarcă cpl.7 dezvelit în secțiunile SXIV și SXVI. În apropierea profilului de V al secțiunii SXIV, la -0,79/ -0,84 m ad. s-au descoperit câțiva bolovani de calcar, majoritatea complexului apărând în SXVI. Este un complex funerar de mari dimensiuni, care constă dintr-o structură circulară din bolovani de calcar, în centrul căreia se află o cistă construită din blocuri – lespezi de calcar. În cistă a fost depus un singur individ (copil).

Cantitatea mare de pietre care marcau mormintele, în special cpl.7, prezentă atât pe T6, cât și pe T5, ne-au ridicat problema provenienței lor. Preliminar, propunem ipoteza existenței unei cariere la aproximativ 2 km NV față de cei doi tumuli și la aproape 3 km față de .3, în zona respectivă existând un afloriment de piatră asemănătoare celei descoperite în tumuli. [Andrei Măgureanu, Adrian Ioniță, Despina Măgureanu]

Tumul nr. 3

Planul evidențiază o formațiune circulară al cărei diametru variază între 40 și 50 m. Alungirea maximă este înregistrată pe direcția NNE-SSE. Diferența maximă de nivel dintre partea cea mai înaltă a movilei și piciorul pantei este de 1,20 m. Trasarea marilor în cruce a condus la împărțirea tumulului în 4 zone (sferturi), denumite de noi, în sensul acelor de ceasornic, după cum urmează: Sf.I – zona de VNV; Sf.II – zona de NNE; Sf.III – zona de ESE; Sf.IV – zona de SSV).

Tumulul a avut un diametru de aproximativ 25 m. Se pare că, inițial, pe locul respectiv a existat un cimitir de inhumație plan, din epoca bronzului (posibil Jamnaja), cu defuncții înmormântați în poziție chircit pe o parte, dreapta sau stânga. Deasupra acestui cimitir plan s-a ridicat un tumul, care avea un șanț circular la bază și un mormânt deranjat din vechime, care, foarte probabil era constituit dintr-o cistă înconjurată de un ring de pietre. Șanțul circular, localizat în interiorul tumulului, a avut probabil menirea de a proteja mormântul principal, situat în oarecare măsură excentric, spre V față de centru. Au fost identificate o serie de complexe, o parte dintre ele aglomerări de pietre sau alte materiale (cpl.2; cpl.3; cpl.4), altele morminte (M1-16). Dintre acestea din urmă, se remarcă M11, 12 și 16, înregistrate separat, dar care fac parte dintr-un mormânt colectiv. Mormântul triplu a fost descoperit în Sfertul II, în c.C-D 8-9, la adâncimea de -1,40 m (față de cota 119,59). Toți trei defuncții au fost depuși în poziție chircit pe partea dreaptă și orientați cu capul aproximativ spre N - E. M11 și M16 sunt adulți, în vreme ce M12 este un copil. M16, la care s-a putut determina mai bine poziția, avea mâna dreaptă întinsă pe lângă corp, iar mâna strângă îndoită din cot, cu palma pe abdomen. Au fost găsite câteva scoicute în dreptul pubisului lui M16 și urme de ocră în dreptul craniului, la ceafă. Cum M11 îl atinge pe M16 fără să îl deranjeze, această observație fiind valabilă și pentru raporturile cu M12, putem presupune că cei trei indivizi au fost înmormântați simultan. În zona lui M16 (la ceafă) a fost descoperită o așchie de silex. [Alexandru Morintz, Raluca Kogălniceanu, Cristian Ștefan, Cătălin Constantin, Monica Constantin].

Cercetarea sectorului Valului mic de pământ intersectat de Autostrada A2, a adus date noi și importante referitoare la această fortificație. Acestea se referă în special la șanțul construcției, valul fiind complet distrus în această zonă (acesta este perfect vizibil la V de sectorul cercetat, unde se observă clar șanțul orientat spre S și valul spre N). Au fost trasate secțiuni de identificare a traseului Valului mic de pământ, paralele cu axul autostrăzii, pe marginile de N și S ale acesteia (SI, SII, SIII). Ulterior identificării Valului mic de pământ, au fost trasate trei secțiuni perpendiculare pe traseul Valului mic de pământ (SIV, SV, SVI).

Trei sunt elementele care au atras atenția: profilul în forma unui „U” larg, care contrastează cu forma în „V” identificată în alte sectoare (în apropiere de Constanța de pildă); umplutura compactă, lutoasă, care indică o abandonare bruscă și o distrugere (prin umplere) rapidă a șanțului Valului mic de pământ; identificarea în umplutura șanțului a două fragmente ceramice, primele surprinse până acum în toate sectoarele (Constanța, Straja, Medgidia) cercetate ale Valului mic de pământ, fragmente care indică epoca romană. [Adrian Ioniță, Andrei Măgureanu]

Informații suplimentare online

[Raportul 4655 din cronica.cimec.ro](http://raportul4655.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.mapserver.cimec.ro)
